

**LIETUVOS RESPUBLIKOS 2022 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ
BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO NR. XIV-745
PREAMBULĖS, 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 21 STRAIPSNIŲ IR 1, 2, 3, 4, 5, 6 PRIEDŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIV-745 preambulės, 1, 2, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 21 straipsnių ir 1, 2, 3, 4, 5, 6 priedų pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas), parengtas siekiant patikslinti patvirtintus Lietuvos Respublikos 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinius rodiklius atsižvelgiant į priemones, kurių reikia imtis siekiant sušvelninti neigiamus socialinius ir ekonominius padarinius dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą sukeltos geopolitinės krizės.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

Įstatymo projektą parengė Finansų ministerijos Biudžeto departamento (direktorė Daiva Kamarauskienė, tel. 239 0130, el. p. daiva.kamarauskiene@finmin.lt) Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo skyriaus (vedėja Daiva Žibutienė tel. 239 9334, el. p. daiva.zibutiene@finmin.lt) vyriausioji specialistė Dalia Raudeliūnienė (tel. 239 0182, el. p. dalia.raudeliuniene@finmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansiniai rodikliai nustatomi kasmet priimant ir, esant būtinybei, tikslinant Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą (toliau – Įstatymas).

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siekiama patikslinti Įstatymą skiriant lėšų Lietuvos kariniam, kibernetiniam, ekonominiam saugumui stiprinti, išaugusios infliacijos poveikiui švelninti ir dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą besitraukiantiems Ukrainos žmonėms padėti. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, atitinkamomis nuostatomis patikslinta Įstatymo preambulė.

Įstatymo projektu tikslinamos 2022 metų valstybės biudžeto pajamos, kurios kartu su Europos Sąjungos ir kitomis tarptautinės finansinės paramos lėšomis sudarys 15 114,5 mln. eurų, arba 5,1 proc. (733,6 mln. eurų) daugiau nei šiuo metu patvirtintame 2022 metų valstybės biudžeto plane.

Pajamos iš pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) didinamos 440,9 mln. eurų įvertinus faktinį 2021 metų ir 2022 metų sausio–vasario PVM surinkimą, didesnę nominalaus galutinio vartojimo išlaidų augimo 2022 metų projekciją, prielaidas dėl mokesčio atidėjimo tų mokesčių mokėtojų, kuriems iki 2021 m. rugpjūčio 31 d. buvo suteikta galimybė atidėti mokesčių prievolių mokėjimus, bei atnaujintas prielaidas dėl PVM permokos ir nepriemokos. Kartu įvertinti ir pajamų iš PVM netekimai dėl iš valstybės biudžeto kompensuojamo PVM, apskaičiuoto už šilumos energiją ir karštą vandenį, patiektą gyventojams 2022 metų sausį–balandį.

Pelno mokesčio pajamos didinamos 172,3 mln. eurų įvertinus faktinį pajamų surinkimą 2021 metais ir 2022 metų sausį–vasarį, taip pat dėl 2022 metais projektuojamo didesnio nominalaus bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) augimo.

Gyventojų pajamų mokesčio pajamos į valstybės ir savivaldybių biudžetus didinamos 119,7 mln. eurų įvertinus faktinį 2021 metų ir 2022 metų sausio–vasario pajamų surinkimą, atnaujintas projekcijas dėl darbo užmokesčio fondo augimo 2022 metais ir patikslintas prielaidas dėl atidėtų mokėjimų. Taip pat buvo įvertinti pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio netekimai dėl Vyriausybės pasiūlymo papildomai didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį mažiausias ir vidutines pajamas uždirbantiems gyventojams. Vertinant tik valstybės biudžeto pajamas iš gyventojų pajamų mokesčio, jos didėja 63,8 mln. eurų.

Kito materialiojo ir nematerialiojo turto realizavimo pajamos didinamos 52,8 mln. eurų, atsižvelgus į Aplinkos ministerijos pateiktą patikslintą informaciją apie planuojamas gauti pajamas už parduotus apyvartinius taršos leidimus.

Loterijų ir lošimų mokesčio pajamos didinamos 2 mln. eurų, atsižvelgiant į 2021 metų pabaigoje priimtus loterijų ir lošimų mokesčių dydžio pakeitimus.

Pajamos iš dividendų ir valstybės įmonių pelno įmokų didinamos 1,9 mln. eurų įvertinus įmonių patikslintą informaciją apie planuojamus šių įmokų mokėjimus į valstybės biudžetą už veiklos rezultatus 2021 metais.

Įstatymo projektu tikslinami asignavimai, kurie sudarys 17 492,1 mln. eurų, arba 5,2 proc. (863,9 mln. eurų) daugiau nei šiuo metu patvirtiname 2022 metų valstybės biudžeto plane. Palyginti su patvirtintu 2022 metų valstybės biudžetu, asignavimai viršija pajamas 130,2 mln. eurų daugiau. Atitinkamai tikslinami Įstatymo 1, 2 ir 3 priedai.

Įstatymo projekte didinama asignavimų suma siūloma skirti:

1) pagalbos priemonėms dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą – 143,8 mln. eurų, iš jų:

– 132,6 mln. eurų siūloma skirti Vyriausybės rezervui padidinti ukrainiečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą, socialinei paramai, studentų studijų išlaidoms padengti ir stipendijoms mokėti (iš jų 15 mln. eurų numatoma skirti per savivaldą registracijos centrams, pavėžėjimui vykdyti, komunalinėms išlaidoms apmokėti);

– 9,3 mln. eurų siūloma skirti nukentėjusiems žemės ūkio sektoriams pagal Europos Komisijos 2022 m. kovo 23 d. deleguotąjį reglamentą (ES) 2022/467, kuriuo numatoma išimtinė sureguliuojamo pagalba žemės ūkio sektorių gamintojams;

– 1,9 mln. eurų siūloma skirti Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatymo Nr. IX-2160 pakeitimo įstatymui įgyvendinti, siekiant užtikrinti tarptautinių sankcijų Lietuvos Respublikoje įgyvendinimą pagal jai priskirtas veiklos sritis;

2) priemonėms, skirtoms energijos išteklių ir kitų prekių kainų kilimui švelninti, – 640,6 mln. eurų, iš jų:

– 120 mln. eurų siūloma skirti verslo subjektams dujų ir elektros kainų prieaugiui 30 proc. kompensuoti ir 365 mln. eurų gyventojams – dujų ir elektros kainų daliai kompensuoti;

– 155,6 mln. eurų siūloma skirti pažeidžiamiausioms gyventojų grupėms išmokoms, susijusioms su bazinės socialinės išmokos (44,1 mln. eurų), valstybės remiamų pajamų dydžiu (30,4 mln. eurų), padidinti, šalpos pensijoms (13,8 mln. eurų), tikslinėms kompensacijoms (10,2 mln. eurų), valstybinėms pensijoms (4,6 mln. eurų) ir valstybinio socialinio draudimo bazinei pensijai (52,4 mln. eurų) padidinti, ši suma planuojama Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Kultūros ministerijos, Nacionalinės teismų administracijos ir mokslo ir studijų institucijų asignavimuose;

3) 25 mln. eurų siūloma skirti geležinkelių infrastruktūros išlaikymo išlaidoms, atsiradusioms dėl sankcijų Baltarusijos Respublikai taikymo;

4) 1,4 mln. eurų siūloma skirti pasirengti 2023 metais vyksiančiam NATO viršūnių susitikimui (transporto priemonėms, patikros įrangai, stebėjimo sistemoms, kompiuterinei ir kitai įrangai įsigyti);

5) 52,8 mln. eurų siūloma skirti valstybės paramai pagal Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programą viešiesiems centrinės valdžios pastatams atnaujinti ir mažiau taršaus transporto įsigijimui ir (arba) panaudojimui skatinti (šia suma didėja Aplinkos ministerijos Klimato kaitos programos pajamos už parduotus apyvartinius taršos leidimus).

Dėl nurodytų pakeitimų atitinkamai tikslinamas Įstatymo 1 straipsnis ir su juo susiję priedai.

Dalis nurodytų pakeitimų turės poveikį ir 2022 metų savivaldybių biudžetų finansiniams rodikliams.

Dėl gyventojų pajamų mokesčio pajamų į valstybės ir savivaldybių biudžetus padidinimo 119,7 mln. eurų, įvertinus pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio netekimus dėl Vyriausybės pasiūlymo papildomai didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį, pajamos iš šio mokesčio, vadovaujantis Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo nuostatomis, į savivaldybių biudžetus padidės 55,9 mln. eurų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, didėja ir dotacijos, skirtos investicijoms savivaldybių infrastruktūros plėtrai pritraukti, numatytos Ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau – EIM) asignavimuose, dydis, kuris apskaičiuojamas nuo likutinės valstybės biudžetui tenkančios gyventojų pajamų mokesčio dalies. Patikslinus pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio į valstybės ir savivaldybių biudžetus prognozę ir dėl to atitinkamai pasikeitus šio mokesčio pasiskirstymui valstybės ir savivaldybių biudžetuose, EIM asignavimai didinami 319 tūkst. eurų.

Dėl bazinės socialinės išmokos, valstybės remiamų pajamų dydžių pokyčių 9 mln. eurų didėja valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos savivaldybių biudžetams, iš kurių mokamos laidojimo pašalpos, būsto nuomos kompensacijos, teikiamas nemokamas maitinimas mokyklose ir socialinės paslaugos neįgaliesiems bei socialinės rizikos šeimoms.

Dėl šių priežasčių tikslinami Įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1, 3 ir 4 punktai, taip pat atitinkamai tikslinami Įstatymo 4 ir 5 priedai.

Pažymėtina, kad siekiant įgyvendinti nurodytas priemones (stiprinti Lietuvos karinį saugumą, padėti nuo Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą besitraukiantiems Ukrainos žmonėms, remti žemės ūkio sektorius dėl kylančių kainų) ir laiku reaguoti į pasikeitusią situaciją, Vyriausybės nutarimais asignavimų valdytojams buvo skirtos sumos iš skolinčių lėšų Lietuvos Respublikos išipareigojimams, susijusiems su naryste NATO, vykdyti, į Lietuvą atvykusiems Ukrainos gyventojams priimti ir kt. (detali informacija pateikta lentelėje „Vyriausybės nutarimais skirtos lėšos asignavimų valdytojams“).

Vyriausybės nutarimais skirtos lėšos asignavimų valdytojams

Asignavimų valdytojas	Paskirtis	Suma (mln. eurų)
Žemės ūkio ministerija	Valstybės paramai kiaušinių sektoriui teikti.	6,1
Krašto apsaugos ministerija	Lietuvos Respublikos išipareigojimams, susijusiems su naryste NATO, vykdyti – papildomai ginkluotei, karinei įrangai, šaudmenims ir kibernetinio saugumo stiprinimo įrangai įsigyti, taip pat priimančiosios šalies paramai teikti.	298

Asignavimų valdytojas	Paskirtis	Suma (mln. eurų)
Teisingumo ministerija	Tarptautiniam baudžiamajam teismui paramai Tarptautinio baudžiamojo teismo prokuroro atliekamam tyrimui dėl situacijos Ukrainoje pervesti.	0,1
Susisiekimo ministerija	Šalies geležinkelių infrastruktūros išlaikymo išlaidoms, atsiradusioms dėl sankcijų Baltarusijos Respublikai taikymo.	20
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	Asmenų, atvykusių į Lietuvą iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą, švietimo reikmėms.	3,7
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Ukrainos gyventojams priimti ir pagalbai teikti.	9,9
Iš viso Vyriausybės nutarimais skirta:		337,8

Atitinkamai lentelėje nurodytomis sumomis šių asignavimų valdytojų asignavimai yra didesni, nei nurodyta Įstatymo projekto 2 priede.

Pagal Susisiekimo ministerijos pateiktą prašymą persikirstyti 2022 metų valstybės biudžeto asignavimai tarp Finansų ministerijos (mažinant asignavimus, planuojamus Valstybės investicijų programoje investicijų projektams finansuoti) ir Susisiekimo ministerijos (didinant asignavimus, kurie neplanuojami Valstybės investicijų programoje, geležinkelio infrastruktūros, reikalingos rentgeno kontrolės sistemai įrengti, įrengimo Kenos geležinkelio stotyje išlaidoms finansuoti), todėl Valstybės investicijų 2022–2024 metų programos pakeitimo projekte 2022 metų valstybės kapitalo investicijoms asignavimai iš valstybės biudžeto sumažinti 1,5 mln. eurų, taip pat, atsižvelgus į Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 3 straipsnio 27 dalį, patikslinti investavimo sričių pavadinimai ir atitinkamai tikslinamas Įstatymo 6 priedas.

Siekiant užtikrinti įmonių, ūkio subjektų likvidumą, investicijų projektų įgyvendinimą, tikslinamas Įstatymo 10 straipsnio 1 punktą – nustatoma, kad bendra 2022 ir ankstesniais metais valstybės garantuojamų garantijų institucijų prisiimtų išipareigojimų pagal garantijas suma, įvertinus įvykdytus išipareigojimus, negali viršyti 616 260 tūkst. eurų (vietoj 426 060 tūkst. eurų). Kartu keičiamas ir Įstatymo 10 straipsnio 2 punktą – nustatoma, kad bendra 2022 ir ankstesniais metais prisiimtų išipareigojimų suma pagal garantijas dėl paskolų, teikiamų valstybės investicijų projektams finansuoti, negali viršyti 195 000 tūkst. eurų (vietoj 145 000 tūkst. eurų).

Atsižvelgiant į atnaujintas 2022 metų valstybės biudžeto pajamas ir asignavimus, tikslinamas Įstatymo 11 straipsnis – nustatyta, kad Vyriausybės grynojo skolinių išipareigojimų pokyčio limitas yra 1 345 320 tūkst. eurų.

Atsižvelgiant į tai, kad neaišku, kokia apimtimi bus teikiama finansinė parama verslui nutrūkus krovinių srautui ar verslo santykiams dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą ir pagalba Ukrainos gyventojams, taip pat į augančias pasaulines elektros ir dujų kainas, Įstatymo 14 straipsnis tikslinamas suteikiant Finansų ministerijai teisę skolintis valstybės vardu išlaidoms dėl finansinės paramos verslui nutrūkus krovinių srautui ar verslo santykiams, išlaidoms dėl pasaulinių elektros ir dujų kainų dalies kompensavimo buitiniams vartotojams, taip pat išlaidoms, susijusioms su dalyvavimu tarptautinių paramos Ukrainai fondų veikloje, pagalbos Ukrainos gyventojams, nukentėjusiems dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą, teikimu, ir išlaidoms leidžiamai valstybės pagalbai verslui pagal Europos Komisijos komunikatą „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“ (2022/C 131 I/01) apmokėti.

Siekiant nedidinti administracinės naštos Įstatymo projekte Finansų ministerijai siūloma suteikti teisę paskirstyti Finansų ministerijos asignavimuose numatytas lėšas išlaidoms dėl dujų ir elektros kainų dalies kompensavimo fiziniams ir juridiniams asmenims. Kartu Užsienio reikalų ministerijai suteikiama teisė paskirstyti asignavimų valdytojams Užsienio reikalų ministerijos

asignavimuose numatytas lėšas 2023 metais vyksiančiam NATO viršūnių susitikimui pasirengti, atsižvelgiant į asignavimų valdytojų pateiktus išankstinių mokėjimų už saugumo priemonių užtikrinimą pagrindimo dokumentus.

Atsižvelgus į pagalbą ukrainiečiams, besitraukiantiems dėl Rusijos Federacijos karinės invazijos į Ukrainą, priemone, taip pat į priemonių, švelninančių infliacijos pasekmes gyventojams ir verslui, paketą, Finansų ministerijos atnaujintą ekonominės raidos scenarijų, paskelbtą 2022 m. kovo 31 d., ir atnaujintas valstybės, socialinio draudimo fondų pajamų ir išlaidų projekcijas, numatoma, kad 2022 metais valdžios sektoriaus deficitas sudarys –4,9 proc. BVP.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymo projektą, įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti ir kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kartu su Įstatymo projektu teikiami Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 15 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. gruodžio 14 d. nutarimo Nr. XIV-746 „Dėl 2022 metų, 2023 metų ir 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamų rodiklių“ pakeitimo“ projektai.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte neapibrėžiama naujų sąvokų.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatom ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatom, Europos Sąjungos dokumentams.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Priėmus Įstatymo projektą, reikės patikslinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. vasario 9 d. nutarimą Nr. 98 „Dėl 2022 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 2 d. nutarimą Nr. 170 „Dėl Valstybės investicijų 2022–2024 metų programoje numatytų valstybės kapitalo investicijoms skirtų lėšų paskirstymo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Priimto įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai rekomendacijos ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis „Biudžetas“, „asignavimai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.
